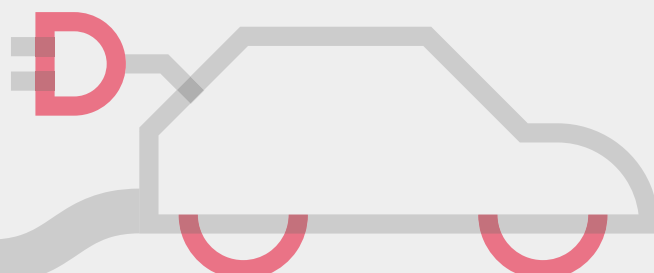
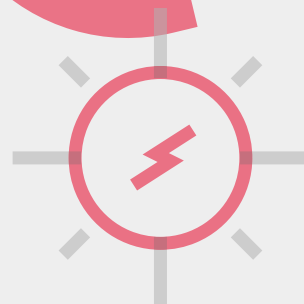
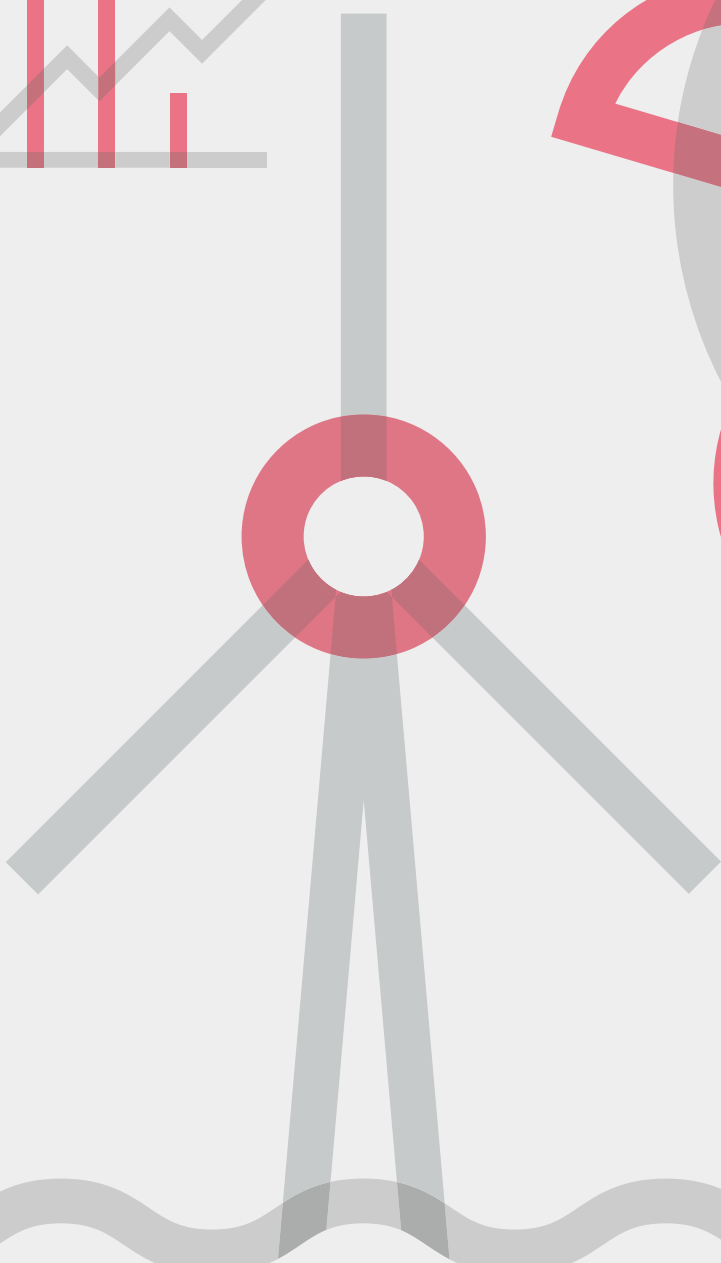

NVE
Reguleringsmyndigheten
för energi – RME

ÅRSRAPPORT FÖR NVE RME 2023

Juni 2024

RME Rapport nr. 3/2024

Årsrapport for NVE RME 2023

Utgjeveav: Reguleringsmyndigheten for energi
Omslag: Simon Oldani

Med bidrag frå alle avdelingar i NVE.

ISBN: 978-82-410-2386-6
ISSN: 2535-8251
Saksnummer: 202119111

Reguleringsmyndigheten for energi
Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Telefon: 22 95 95 95
E-post: rme@nve.no
Internett: www.reguleringsmyndigheten.no

Juni 2024

Innhald

1. DEL I: Melding frå leiaren.....	3
2. Del II: Introduksjon til verksemda og hovudtal	7
3. Del III: Aktivitetar og resultat i 2023	8
3.0 Hovudmål 1 RME skal fremje ein samfunnsøkonomisk effektiv kraftmarknad og eit velfungerande kraftsystem	8
3.1 Delmål 1 Ha god oversikt over utviklingstrekk i det europeiske energisystemet og politikk- og regelverksutviklinga i EU og korleis dette påverkar den norske energimarknaden.....	9
3.2 Delmål 2 Ha oppsyn med elektrisitetsmarknadene og bidra til effektive marknader gjennom utvikling og handheving av reguleringa	9
3.3 Delmål 3 Bidra til effektiv drift, utnytting og utvikling av kraftnettet gjennom utvikling og handheving av reguleringa	11
3.4 Delmål 4 Følgje opp den systemansvarlege gjennom utvikling og handheving av reguleringa	13
3.5 Delmål 5 Bidra til å sikre at innanlands distribusjonsnett frå naturgass blir drifta på ein samfunnsmessig rasjonell måte	14
3.6 Delmål 6 Delta aktivt i regionalt og europeisk regulatorsamarbeid.....	15
3.7 Særskilde oppgåver	16
3.8 Stønad til hushalda for ekstraordinære straumutgifter.....	17
3.9 Forvaltningsretta forskning og utvikling	18
3.10 Omtale av ressursbruk	18
4. DEL IV: Styring og kontroll.....	19
5. Del V: Vurdering av framtida	20
6. Publikasjonslister	22
Vedlegg 1: Vedtak om tekniske metodar etter kommisjonsforordningane: Forordning om kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering (CACM), forordning om balansering av kraftsystemet (EB GL) og forordning om retningslinje for systemdrift SO GL	23

1. DEL I: Melding frå leiaren

I årsrapporten for 2023 går vi gjennom korleis Reguleringsmyndigheita for energi (RME) har levert på hovudmålet om å «fremje ein samfunnsøkonomisk effektiv kraftmarknad og eit velfungerande kraftsystem», som er gitt i tildelingsbrev frå Energidepartementet (ED).

Oppgåva til RME er å sørge for at aktørane følgjer regelverket som sikrar like konkurransevilkår i kraftmarknaden og effektiv drift av straumnettet. RME fungerer i samsvar med lov- og forskriftsendingar som ei eiga og uavhengig eining i Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE), med eit eige budsjett fastsett av Stortinget. RME leverer derfor ein supplerande årsrapport til årsrapporten frå NVE og beskriv der aktivitetar og resultat i 2023. Rekneskapen for RME er fullt ut rapportert i årsrekneskapen for NVE.

UTVALDE HENDINGAR I 2023

Urolege tider i kraftmarknaden

Året var prega av ein uroleg kraftmarknad. Prisane på straum var framleis høge i 2023, spesielt i dei sørlege delane av Noreg (NO2). Dette medførte mykje aktivitet på fleire område av vårt samfunnsoppdrag.

Høge straumprisar og store prisforskjellar mellom det nordlege og sørlege Noreg gav Statnett ekstraordinært høge flaskehalsinntekter i 2023. Totalt har 2,6 milliardar kroner av desse flaskehalsinntektene blitt fordelte til nettselskap i distribusjons- og regionalnettet. Flaskehalsinntektene har dekt selskapa sine nettapskostnader over 35 øre/kWh. Dette har komme kundar i heile landet til gode ved at det har avgrensa auken i nettleiga på grunn av høge kraftprisar.

Den anstrengde energi- og sikkerheitspolitiske situasjonen i Europa dei siste åra har gitt seg utslag i høge energiprisar, som igjen har lagt press på dagens marknadsdesign og reguleringa vår. Det har også ført til auka merksemd på cybersikkerheit i kraftforsyninga og på elektrifiseringa av samfunnet og behovet for meir nett og tiltak for raskare tilknytning til nettet.

Vi har følgd arbeidet med utviklinga av eit nytt elmarknadsdesign på europeisk nivå og tatt del i diskusjonar med andre nasjonale reguleringsmyndigheiter gjennom samarbeidsorgana NordREG (Nordic Energy Regulators), CEER (Council of European Energy Regulators) og ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators). I NordREG leverte vi felles høyringsinnspel til EU-kommisjonen.¹ Vi støtta blant anna ei vidareutvikling av marknadene for prissikring, men åtvare samtidig mot å opne opp for meir bilateral handel utanfor dei organiserte kraftmarknadene eller å gi enkelte teknologiar prioritert tilgang til nettet.²

Effektivisering i drift og utvikling av straumnettet

Vi arbeider målretta for å setje nettselskapa betre i stand til å samhandle digitalt med kvarandre og med myndigheitene. I 2023 har dei største nettselskapa etablert selskapet ElBits AS som ei satsing

¹ [NordREG Position Paper on the European Commission's Consultation and Prospective Changes to the Electricity Market Design](#)

² Transmission Access Guarantees

på raskare tilknytingar og meir effektiv nettdrift gjennom betre digital samhandling. For å sikre vidare god dialog og erfaringsutveksling på eit strategisk nivå framover har RME, NVE, Statnett og ElBits også etablert eit digitaliseringsforum, der betre utnytting av nettet gjennom auka digital samhandling er temaet.

I tillegg til satsinga på meir digital samhandling har vi gitt ED tilrådingar om forskriftsendringar som kan bidra til kortare tilknytingskøar og raskare tilknytingar til nettet. I tilrådingane er krav om kor modent eit prosjekt er, eit kriterium som nettselskapa skal bruke når dei vurderer førespurnader om ny eller auka nettkapasitet frå kundar. Vi har også tilrådd at nettselskapa må rapportere kor lang tid dei bruker på å knyte til kundar som ber om dette.

Vi har engasjert Thema Consulting Group til å kartleggje insentivordningar reguleringsmyndigheiter i andre utvalde land bruker for å sikre at kundar blir raskt knytte til straumnettet og ordningar som kan vere aktuelle i Noreg. RME-rapport som blei publisert i februar 2024 er eit bidrag i det vidare arbeidet vårt med å sikre raskare tilknytingar.

Tiltak for ein meir velfungerande og effektiv sluttbrukarmarknad

Vi har foreslått fleire tiltak for å styrkje reguleringa i sluttbrukarmarknaden og har levert tilrådingar til ED om korleis reaksjons- og sanksjonsmoglegheitene overfor kraftleverandørane kan styrkjast. I samarbeid med Barne- og familiedepartementet og ED har vi også vurdert fleire tiltak for å gjere sluttbrukarmarknaden meir forbrukarvenleg. Vi har også gjennomført tilsyn med alle kraftleverandørane som sel straum til hushaldskundar. Tilsynet dreidde seg om utforminga av fakturaene frå leverandørane og om rapporteringa deira til straumprisportalen [strømpris.no](https://strompris.no). Vi fann brot på regelverket hos 58 av 75 leverandørar.

Kompensasjonsordning for høge straumprisar

Vi forvaltar straumstønadordninga, som foreløpig skal vare til og med desember 2024. Ordninga inneber at hushalda får delar av straumutgiftene sine tilbakebetalte gjennom nettleiga. Dette skal dempe dei økonomiske konsekvensane av ekstraordinært høge straumprisar. I 2023 er det utbetalt 16,4 milliardar kroner i straumstønad. I 2022 blei det utbetalt 23 milliardar kroner. Totalt er det utbetalt 41,354 milliardar kroner sidan desember 2021. Frå og med forbruket i september 2023 blei ordninga endra frå å basere seg på den gjennomsnittlege spotprisen gjennom månaden til å basere seg på spotprisen time for time i det prisområdet hushaldet høyrer til. Dette har medført betydeleg meir arbeid med kontrollen av utbetalingane.

Endringar i engrosmarknaden

I juni 2023 foreslo RME endringar i forskrift om måling og avrekning³ (MAF) for å leggje til rette for balanseavrekning per kvarter. Forskriftsendringane pålegg nettselskapa å sende 15 minutt måleverdiar for kundar i høgspenningsanlegg frå målepunkt med AMS-målarar. I tillegg blir det fastsett reglar for korleis nettselskapa og Elhub, den nasjonale databasen for måledata, skal

³ [Forskrift om måling, avrekning, fakturering av nettjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv.](#)

prosessere og rapportere inn måleverdiar frå ulike typar målepunkt. Endringane tok til å gjelde 22. januar 2024, i tråd med tilrådinga frå RME til ED.

Dei nordiske transmisjonssystemoperatørane (TSO-ane) har varsla at fleire milepålar i den nordiske balanseringsmodellen er forseinka. Den oppdaterte planen er å innføre den automatiserte mFRR-aktiveringsmarknaden 3. desember 2024⁴. Deretter skal 15 minuttstidsoppløysing i balanseavrekninga og i kraftmarknadene innførast i første kvartal av 2025.

Vi har følgd dei nordiske TSO-ane tett opp i arbeidet med implementeringa av flytbasert kapasitetsberekning⁵ i Norden, i samarbeid med dei andre nordiske reguleringsmyndigheitene. Etter seks månader med eksterne parallellkøyringar leverte TSO-ane i mai 2023 ein rapport med foreløpige resultat om flytbasert kapasitetsberekning. RME bidrog i evalueringa av denne rapporten. Det er venta at flytbasert kapasitetsberekning blir implementert i oktober 2024, noko som vil gi ei betre og meir effektiv utnytting av energisystemet.

Havvind

Regjeringa har store ambisjonar om utvikling av vindkraft til havs i Noreg og lyste ut første fase av Sørlege Nordsjø II og Utsira Nord 29. mars 2023. ED har gitt RME i oppdrag å bidra med vurderingar om regulatoriske forhold for nett- og marknadsdesign til havs. Vi leverte ein rapport om regulering av hybridprosjekt til havs til ED i mars 2023. Rapporten presenterer vurderingane våre av regulering om hybride nettløysningar som inneber tilknytning til andre land i tillegg til Noreg. Vurderingane handlar i hovudsak om marknadsdesign for vindkraft og nett til havs. I tillegg har vi vurdert det økonomiske rammeverket for netteigar og produsent på eit hybridsamband. Vi arbeider også med ei ny bestilling frå ED om å vurdere forvaltningsregimet til havs, med leveringsfrist tidleg i 2024. Vurderingane våre omhandlar problemstillingar som må takast opp i ein tidleg fase, og vår rolle som reguleringsmyndigheit.

⁴ [mFRR-aktiveringsmarknad](#)

⁵ [Flytbasert kapasitetsberekning](#)

Utvalde volumtal og nøkkeltal

	2021	2022	2023	Kommentar
Leverandørskifte hushald	660 791	610 874	210 503	Tala viser leverandørskifte per målepunkt, ikkje leverandørskifte per straumkunde. Éin person eller organisasjon kan ha fleire målepunkt. Tala for 2023 er per 3. kvartal. Endeleg kontrollerte tal for 2023 blir publiserte i mars 2024.
Leverandørskifte næringskundar	50 484	57 388	58 490	
Inntektsrammer inkl. Statnett	29,2 mrd.	39,8 mrd.	42,1 mrd.	
Tariffar (øre/kWh)	34,03	34,89		Gjennomsnittleg nettleige ekskl. avgifter for hushalda i Noreg. Tal i øre/kWh.
Leveringspålitelegheit	99,985 %	99,989 %	99,989%	Talet for 2023 er eit foreløpig tal, endeleg kontrollert tal blir publisert i mai.
Forbruk elektrisitet	138,91 TWh	131,57 TWh	134,49 TWh	
Produksjon elektrisitet	156,45 TWh	144,11 TWh	152,26 TWh	
Døgnmarknad – totalt kjøp	129,91 TWh	122,42 TWh	130,19 TWh	Volumet som er handla i døgnmarknaden på Nord Pool eller EPEX, utan omsyn til om einingane har blitt handla bilateralt først.
Døgnmarknad – totalt sal	148,25 TWh	134,76 TWh	141,26 TWh	

Kjøp og sal av elektrisitet fordelt på primære handelsplassar i TWh				
Bilaterale avtalar – kjøp	76,38 TWh	61,92 TWh	66,72 TWh	
Bilaterale avtalar – sal	76,16 TWh	61,91 TWh	66,72 TWh	
Døgnmarknaden – kjøp	70,26 TWh	68,72 TWh	76,52 TWh	Kjelde Statnett: Tala for «døgnmarknaden – kjøp» og «døgnmarknaden – sal» representerer volumet som stammar frå døgnmarknaden. Det vil seie at volumet som først er handla bilateralt, ikkje er inkludert i tala.
Døgnmarknaden – sal	88,70 TWh	81,08 TWh	88,15 TWh	
Intradagmarknaden – kjøp	0,97 TWh	1,55 TWh	1,49 TWh	
Intradagmarknaden – sal	1,28 TWh	1,44 TWh	1,80 TWh	
NSL døgnmarknadsauksjon – kjøp	0,07 TWh	2,29 TWh	0,96 TWh	
NSL døgnmarknadsauksjon – sal ⁶	1,50 TWh	5,32 TWh	9,31 TWh	

⁶ NSL døgnmarknadsauksjon

2. Del II: Introduksjon til verksemda og hovudtal

RME er uavhengig⁷ reguleringsmyndigheit for verksemdene i Noreg som driv med kraft og naturgass.⁸ Oppgåvene og ansvaret RME har overfor desse verksemdene og samfunnet elles, følgjer av energilova og tilhøyrande forskrifter, medrekna forskrift om netregulering og energimarknaden (NEM), og dessutan av naturgasslova og tilhøyrande forskrift.

RME skal bidra til nå hovudmålet om å «fremje ein samfunnsøkonomisk effektiv kraftmarknad og eit velfungerande kraftsystem». Som del i dette arbeidet skal RME sørgje for at alle aktørar i kraftbransjen rettar seg etter plikter som følgjer av regelverket. RME skal blant anna

- føre tilsyn og kontroll med ulike sider av verksemda til nettselskapa
- førehandsregulere vilkåra nettselskapa har for tilgang og tilkopling til nettet, medrekna tariffane og inntektene til nettselskapa
- fastsetje eller godkjenne metodar knytte til drifta av nettet
- ha kontroll med vilkår for tilgang til grensekryssande infrastruktur

RME skal også sikre at nettselskapa har dei rette insentiva for å auke effektiviteten og fremje marknadsintegrasjon, forsyningsikkerheit og tilhøyrande forskingsverksemd.

RME skal føre kontroll med Statnett som systemoperatør for transmisijsnettet. Dette inkluderer blant anna å peike ut og sertifisere systemoperatøren, å føre kontroll med systemansvaret og å overvake investeringsplanane til Statnett. RME følgjer også opp handelsløysingar og kapasitetsutnytting på mellomlandsambanda.

RME skal overvake kraftmarknaden. Blant anna skal vi undersøkje korleis kraftmarknaden fungerer, overvake gjennomføringa av effektiv marknadstilgang og velfungerande marknader og bidra til å sikre forbrukarvern. RME handhevar marknadsåtfærdsreglane i NEM-forskrifta. Dette inkluderer informasjon og rettleiing, innhenting av data, utvikling av analyseverktøy i tillegg til oppfølging av konkrete saker.

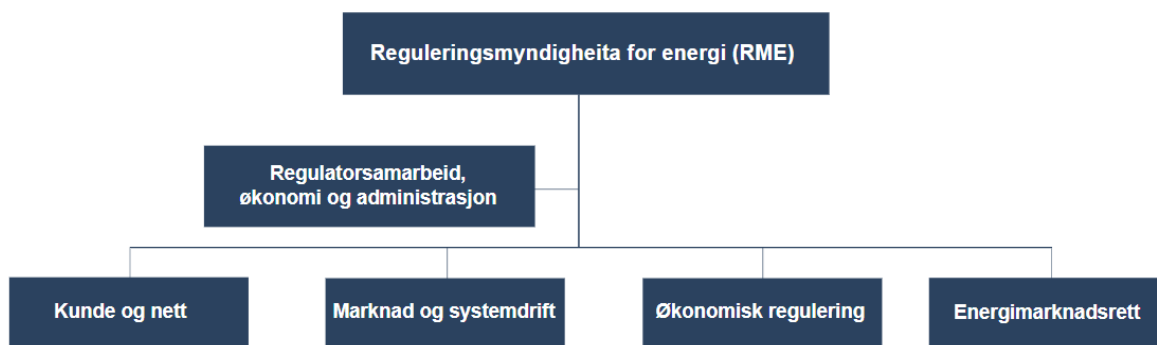
Vidare skal RME føre tilsyn med tilkoplingsplikta til nettselskapa og bidra til å avverje mogleg konkurranseskadeleg kontraktspraksis.

RME skal ha oppgåver knytte til rapportering, publisering, overvaking med meir. Vi skal også føre tilsyn med sikkerheita i avanserte måle- og styringssystem (AMS) og i Elhub.

RME skal ha god oversikt over europeisk regelverksutvikling og forståing av korleis utviklinga påverkar Noreg. Vi skal samarbeide med nasjonale myndigheiter og reguleringsmyndigheiter for energi i andre land og ha kunnskap om og oppfølging av EUs regelverksutvikling på marknadsdesign og systemdrift.

7 RME fungerer i samsvar med dei vedtatte lov- og forskriftsendringane som ei eiga og uavhengige eining i NVE-organisasjonen med eit eige budsjett fastsett av Stortinget gjennom Løyvingsvedtak, jf. kap. 1820, post 26.

8 i samsvar med energilova § 2-3 og naturgasslova § 4

Figur 1: Organisasjonskart per 31. desember 2023

3. Del III: Aktivitetar og resultat i 2023

Som tidlegare nemnt blir RME styrt etter hovudmålet om å «fremje ein samfunnsøkonomisk effektiv kraftmarknad og eit velfungerande kraftsystem». I tillegg hadde vi seks delmål i 2023. Desse var

1. ha god oversikt over utviklingstrekk i det europeiske energisystemet og politikk- og regelverksutviklinga i EU og korleis dette påverkar den norske energimarknaden
2. ha oppsyn med elektrisitetsmarknadene og bidra til effektive marknader gjennom utvikling og handheving av reguleringa
3. bidra til effektiv drift, utnytting og utvikling av kraftnettet gjennom utvikling og handheving av reguleringa
4. følgje opp den systemansvarlege gjennom utvikling og handheving av reguleringa
5. bidra til å sikre at innanlands distribusjonsnett for naturgass blir drifta på ein samfunnsmessig rasjonell måte
6. delta aktivt i regionalt og europeisk regulatorsamarbeid

3.0 Hovudmål 1 RME skal fremje ein samfunnsøkonomisk effektiv kraftmarknad og eit velfungerande kraftsystem

Det norske kraftsystemet er tett integrert med Norden og Europa. Energi- og klimapolitikken i EU har derfor innverknad på kraftsystemet vårt. Vi arbeider aktivt med påverknad i arbeidet knytt til utvikling av regelverk på prioriterte område for å vareta norske interesser og behov. Vi har også utvikla det nasjonale regelverket for energimarknaden gjennom forslag til forskriftsendringar og involvert energibransjen gjennom høyringar, seminar, forum og liknande. Året 2023 var også prega av ein uroleg kraftmarknad. Trass i dette har det norske marknadsdesignet fungert godt. Vi har begrensa ressursar, og har prioritert tilsynsaktivitet på utvalde område, blant anna tilsyn av straumleverandørane, Elhub og AMS. Vi har retta meir merksemd mot bruk av reaksjonar og sanksjonar som eit middel for å sikre at aktørane i kraftsystemet oppfyller pliktene sine. Vi har blant anna gjort og varsla fleire vedtak om gebyr for brot på regelverket.

Vi har også sett inn fleire andre tiltak som gir meir effektiv drift og utvikling av kraftsystemet, slik at nivået på investeringane i nettinfrastruktur ikkje blir for høgt eller lågt, og at nettet blir drifta kostnadseffektivt.

Slik vi vurderer det, har aktivitetane våre, i tillegg til å gi dei nemnde samfunnseffektane, også bidratt til at brukarane får riktigare prissignal og kan gjere meir aktive val (for eksempel om dei vil lade elbilen om natta eller dagen). Samtidig påverkar straumstønadsordninga (omtalt i kap. 3.10) desse prissignala. Effektar som blant anna elektrifisering og at brukarane ikkje må betale unødvendig høge kostnader for overføring av straum, er sentrale brukareffektar av aktivitetane.

3.1 Delmål 1 Ha god oversikt over utviklingstrekk i det europeiske energisystemet og politikk- og regelverksutviklinga i EU og korleis dette påverkar den norske energimarknaden

Meir uregulerbar produksjon, aktive kundar og høgare kraftutveksling gir behov for modernisering av kraftsystemet. Harmoniseringa av regelverket skjer ved at det blir utarbeidd og implementert forordningar med regelverk og metodar. Kommisjonsforordningane under den tredje energimarknadspakka har blitt innlemma i EØS-avtalen og tok til å gjelde i Noreg 1. august 2021 (sjå kap. 3.2 og 3.4 for meir informasjon om kommisjonsforordningane). Både sein innlemming av EØS-relevant regelverk i norsk rett og kompleksiteten i regelverket gjer denne oppgåva krevjande. Grunnen til det er blant anna at dei andre europeiske reguleringsmyndigheitene no rettar seg etter marknadsdesigndelen av «rein energi»-pakka, som inneber ei vidareutvikling og ein revisjon av reglane.

Reguleringsmyndigheitene i EØS-landa må bli einige om konkrete løysingar som systemansvarlege og kraftbørsar skal følgje i drifta av kraftsystemet, og som reguleringsmyndigheitene skal handheve. Dette er løysingar som er viktige for utviklinga av energisystem for framtida, blant anna for utnyttinga av mellomlandskablane, for verdiskapinga i norsk regulerbar vasskraft og for driftssikkerheita i Norden. Det er ressurskrevjande å komme fram til felles syn og vedtak blant reguleringsmyndigheitene, og det krev eit sterkt fagmiljø som kan delta i arbeidet og følgje prosessane over tid gjennom aktiv deltaking i nordisk og europeisk regulatorsamarbeid.

Arbeidet med å følgje opp politikk- og regelverksutviklinga i EU har i 2023 i tillegg vore prega av høgt tempo og ekstraordinære tiltak. Vi har følgd arbeidet gjennom europeisk og nordisk regulatorsamarbeid og deltatt i arbeidsgrupper for å sikre gode løysningar.

3.2 Delmål 2 Ha oppsyn med elektrisitetsmarknadene og bidra til effektive marknader gjennom utvikling og handheving av reguleringa

RME har i 2023 sett inn fleire tiltak for å bidra til effektive kraftmarknader. Vi har arbeidd mykje med nasjonal gjennomføring og implementering av kommisjonsforordningar som er sentrale for moderniseringa av kraftsystemet. Vi har foreslått forskriftsendringar og gjennomført tilsyn for å sikre at eksisterande regelverk blir følgde. Samla sett vil tiltaka bidra til meir effektive kraftmarknader.

Nasjonal gjennomføring og implementering av kommisjonsforordningane med tilhøyrande vilkår og metodar har i 2023 vore arbeidskrevjande, og dette arbeidet vil halde fram i 2024. RME har gjort mange vedtak og godkjenningar av metodar i løpet av året og har med dette redusert etterslepet

på implementeringa av kommisjonsforordningane. Sjå vedlegg 1 for ei oversikt over tekniske metodar etter kommisjonsforordningane.

Samtidig har arbeidet med å utvikle nye og endre eksisterande vilkår og metodar knytte til system og marknad vore omfattande i 2023. Eit par eksempel er arbeidet med å førebu ein ny balanseringsmodell i Norden og arbeidet med å endre metodar knytte til den nordiske systemdrifta. Vi har vore aktivt med i samarbeid med systemansvarleg og andre nordiske reguleringsmyndigheiter. Dette arbeidet bidrar til best mogleg utnytting av eksisterande infrastruktur og ein effektiv marknad.

Vi fører tilsyn med marknadsplassane i samarbeid med europeiske reguleringsmyndigheiter gjennom å delta i arbeidsgrupper i ACER og oppfølgingsmøte mellom reguleringsmyndigheitene, børsane og systemoperatørane. Det har ikkje vore gjennomført eigne oppfølgingsmøte mellom RME og kraftbørsane i 2023, men det er planlagt fleire slike oppfølgingsmøte i 2024.

Vi har gjort vedtak om marknadsmanipulasjon i regulerkraftopsjonsmarknaden og regulerkraftmarknaden, der vi gav brotgebyr på 5 millionar kroner. Vedtaket er klaga på, og klaga er under behandling. Vidare har vi gjort vedtak om straffegebyr på 500 000 kroner for brot på kravet om å offentliggjere innsideinformasjon på ein effektiv måte. I samarbeid med dei nordiske reguleringsmyndigheitene har vi også følgd opp ein stor feilhandel som fann stad i det finske bodområdet i slutten av november 2023. Vi har i 2023 fått meir ressursar til å vidareutvikle marknadsovervakinga i 2024.

Nord Pool European Market Coupling Operator har, som einaste marknadsplass, konsesjon for drift av ei handelsløysing på kabelen North Sea Link (NSL). Dette er som følgje av ein avtale med Statnett etter eit konkurranseutsett oppdrag. RME informerte i september dei ramma partane om at vi ønskjer å leggje til rette for konkurranse mellom marknadsplassar i ei ny handelsløysing for NSL. Den nye ordninga må vere på plass så snart forholda ligg til rette for det, og seinast innan siste moglege utløpsdato for den eksisterande avtalen i 2026.

Vi vedtok tillaten regulert inntekt og godkjende ny gebyrmodell for Elhub i 2022. Statnett SF kan i samsvar med vedtaket hente inn 353 millionar kroner årleg frå brukarane til Elhub. Dei nye gebyra tredde i kraft 1. januar 2023 og gjeld for reguleringsperioden 2023–2025. Gebyrintekta skal over tid dekkje kostnader ved drift og avskrivning av varige driftsmidlar og andre egedelar og gi ei rimeleg avkastning på investert kapital gitt effektiv utvikling, drift og vedlikehald av Elhub.

Alle selskap som produserer eller sel elektrisk energi, eller som eig og driftar overføringsnett, må ha ein omsetningskonsesjon. Ved utgangen av 2023 har 763 konsesjonærar gyldig omsetningskonsesjon. Konsesjonane fordeler seg på ulike typar av vilkårssett. Registreringa av konsesjonærar gir RME oppdatert informasjon om selskapa i kraftbransjen og gjer det mogleg for oss å føre kontroll med dei.

Vi har i løpet av 2023 foreslått fleire tiltak for å styrkje reguleringa i sluttbrukarmarknaden. RME har sendt ED tilrådingar som skal styrkje reaksjons- og sanksjonsmoglegheitene overfor kraftleverandørane. Vi har også tatt del i eit samarbeid med Barne- og familiedepartementet og ED som har vurdert fleire tiltak for å gjere sluttbrukarmarknaden meir forbrukarvenleg. Vidare har vi gjennomført eit tematilsyn med alle kraftleverandørane som sel straum til hushaldningskundar. Tilsynet dreidde seg om utforminga av fakturaene frå leverandørane og om rapporteringa deira til straumprisportalen strømpris.no. Vi fann brot på regelverket hos 58 av 75 leverandørar. I 2023 varsla vi Tibber om eit gebyr på 8 millionar kroner for brot på regelverket om fakturering av

sluttkundar. Vi har også sendt ei tilråding til ED om å innføre sikkert samtykke ved byte av kraftleverandør. RME publiserer også statistikk om sluttbrukarmarknaden med informasjon om talet på leverandørskifte, marknadsandelar, kundar på leveringsplikt og plusskundar.

RME har i 2023 vidareutvikla tilsynsmetodikken frå 2022 innanfor teknisk sikkerheitskontroll. Ved å basere tilsyn på teknisk kontroll, ikkje berre intervju og dokumentanalyse, får vi eit betre inntrykk av den faktiske sikkerheitstilstanden. Vi har også ført tilsyn med sikkerheita i avanserte måle- og styringssystem (AMS) hos to nettselskap og tilsyn med sikkerheita i den nasjonale databasen for måledata, Elhub.

RME har godkjent Statnetts bruk av flaskehalsinntekter for 2022 på mellomlandssambanda, som kom på 8,2 milliardar kroner.

Som ei følge av høge straumprisar og store prisforskjellar mellom det nordlege og sørlege Noreg hadde Statnett ekstraordinært høge flaskehalsinntekter i 2023. Totalt har 2,6 milliardar kroner av desse flaskehalsinntektene blitt fordelte til nettselskap i distribusjons- og regionalnettet. Flaskehalsinntektene har dekt selskapa sine nettapskostnader over 35 øre/kWh. Dette har komme kundar i heile landet til gode ved at det har avgrensa auken i nettleiga på grunn av høge kraftprisar.

3.3 Delmål 3 Bidra til effektiv drift, utnytting og utvikling av kraftnettet gjennom utvikling og handheving av reguleringa

RME har i 2023 lagt til rette for større fleksibilitet for både produksjon og etterspurnad for å fremje effektiv drift og utvikling av kraftnettet. Vi har utvikla det nasjonale regelverket for energimarknaden gjennom å foreslå og vedta forskriftsendringar.

Dei største nettselskapa har etablert selskapet ElBits AS som ei vidareføring av RME-prosjektet «Digital samhandling». Merksemnda skal i første omgang rettast mot raskare tilknytningar og meir effektiv nettdrift gjennom betre digital samhandling. RME har også gjennomført tilsyn i 2023, og resultatane syner at tilsyn er viktig for å sikre at aktørane rettar seg etter regelverket. Dette er tiltak vi meiner er viktige for å bidra til meir effektiv drift, utnytting og utvikling av kraftnettet.

RME har gitt ED tilrådingar om moglege forskriftsendringar som skal bidra til kortare tilknytingskår og raskare tilknytningar til nettet. I tilrådingane er krav om kor modent eit prosjekt er, eit kriterium som nettselskapa skal bruke når dei vurderer førespurnader om ny eller auka nettkapasitet frå kundar. RME har også tilrådd at nettselskapa må rapportere kor lang tid dei bruker på å knyte til kundar som ber om dette.

Vi har endra delar av inntektsreguleringa slik at ho frå 2023 legg meir vekt på kostnadsnorma, noko som gjer at effektiv drift, utvikling og utnytting av straumnettet kjem meir i fokus. Vidare har vi arbeid for å få meir stabile inntektsrammer. Først nyttar vi rekneskapstal to år tilbake i tid når vi fastset inntektsrammene. Når vi så kjenner dei faktiske kostnadene to år seinare, rekalibrerer vi inntektsrammene for å korrigere for differansen. Vi har no endra rekalibreringa slik at vi berre korrigerer for renteeffekten slik at beløpet i rekalibreringa blir lågare og inntektsrammene blir jamnare og meir føreseielege for nettselskapa.

Vi har gjort eit omfattande arbeid med å vurdere korleis ein kan måle oppgåvene nettselskapa har i samband med transport av energi og effekt, i effektivitetsanalysane av dei lokale distribusjonsnetta. Dette vil styrkje insentiva i inntektsreguleringa og skal bidra til at

effektivitetsanalysane også vil vere relevante når bruken av nettet endrar seg mykje som følge av ny produksjonsteknologi og auka elektrifisering. I 2023 har vi studert arbeid med korleis effektlyt kan bereknast i det utbygde distribusjonsnettet. Arbeidet vidare vil fokusere på å få data frå nettselskap som gjer det mogleg å gjennomføre berekningane.

Nøytralitet skal blant anna sikre at ingen selskap utnyttar omdømmet til nettselskapa gjennom eigarforhold. Vi har i 2023 hatt tilsyn for å sikre at nettselskapa skil seg frå andre selskap i same konsern gjennom namn og forretningskjenneteikn. I ni saker gjorde RME vedtak med krav om at foretaksnamnet til nettselskapet blei endra. Sju av desse vedtaka blei påklaga til Energiklagenemnda, som opprettheldt vedtaka våre i fire av tilfella.

Ein modell for deling av eigenprodusert fornybar straum tredde i kraft 1. oktober 2023. Delingsløyvinga opnar for at nettkundar innanfor same eigedom kan dele på eigenprodusert straum frå produksjonsanlegg med installert effekt opptil 1 MW. Det går ut på at produsentar, prosumenter og plusskundar har rett til å dele produksjonen sin med resten av nettkundane på same eigedom.

RME har fått i oppdrag av ED å vurdere ei delingsordning som er tilpassa næringsområde, slik at deling av eigenprodusert straum mellom nettkundar utover den eksisterande ordninga kan gjennomførast på ein samfunnsmessig rasjonell måte. Dette inkluderer å vurdere deling av eigenprodusert straum mellom ulike eigedommar frå produksjonsanlegg med ein installert effekt på over 1 MW. Vi har også blitt bedt om å foreslå nødvendige forskriftsendringar for å innføre ei slik ordning. Vidare skal RME vurdere om det er formålstenleg å utvide dagens delingsløyving for å inkludere denne delingsordninga.

Talet på avbrot blir årleg rapportert til RME. Tala viser at leveringskvaliteten har vore god – på 99,989 prosent. Vi fører tilsyn med nettselskap for å sjå korleis dei følgjer opp kundeklager som gjeld leveringskvalitet og saksbehandling. I tillegg har vi gjort vedtak i saker der konsesjonæren ikkje har overhalde plikter etter forskrift om systemansvaret i kraftsystemet. Det har vore saker om idriftsetjing av anlegg utan vedtak frå den systemansvarlege (brot på § 14 i forskrifta) og saker om manglande innmelding av overføringsgrenser til den systemansvarlege (brot på § 7 i forskrifta). Vi har i 2023 samla inn og publisert data for leveringspålitelegheita i Noreg i 2022. For å følgje utviklinga i bransjen når det gjeld leveringskvalitet, deltar vi blant anna på fagkonferansar og er medlem i fire nasjonale NEK-komitear (Norsk Elektroteknisk komité). Vi er også fast medlem i ei referansegruppe for feil og avbrot. I 2023 starta vi arbeidet med å endre leveringskvalitetsforskrifta. Vi arbeidde også med spenningsutfordringar som kan oppstå i lågspenningsnettet når kraft frå solcelleanlegg blir sendt ut på nettet. Blant anna hadde vi fleire møte med bransjen for å få innspel til korleis vi kan handtere spenningsutfordringane.

3.4 Delmål 4 Følgje opp den systemansvarlege gjennom utvikling og handheving av reguleringa

Auka elektrifisering, meir variabel fornybar energiproduksjon og tettare integrasjon av kraftsystema medfører store endringar i det norske og nordiske kraftsystemet. Det blir vanskelegare å halde oppe den løpande balanseringa av systemet på ein effektiv måte, og det er nødvendig å treffe nye tiltak for framleis å vareta ei sikker og effektiv systemdrift. Statnett og dei andre nordiske systemansvarlege arbeider derfor med å innføre ei rekkje nye tiltak for å modernisere den nordiske systemdrifta. Tiltaka omfattar ein såkalla ny nordisk balanseringsmodell med automatisering og omlegging til balansering basert på innstilling i dei enkelte bodområda, finare tidsoppløysing og etablering av nye marknader for balansekapasitet. RME har i 2023 følgd dette arbeidet i tett samarbeid og dialog med dei andre nordiske reguleringsmyndigheitene og systemansvarlege sidan endringane er omfattande og krev både nasjonal og regional godkjenning i tråd med forordningane som er omtalte under delmål 1.

I 2022 vedtok vi å godkjenne tre søknader frå Statnett om dispensasjon frå fristane til å implementere 15 minutts balanseavrekning og tilknytning til dei europeiske balanseplattformene MARI og PICASSO. Vedtaka inneber at Statnett har frist til april 2024 til å gå over til 15 minutts balanseavrekning, og at fristen for tilknytning til dei europeiske balanseplattformene blir juli 2024. Bakgrunnen for vedtaka er at gjennomføringa av ein automatisert balansemarknad på nordisk og europeisk nivå av fleire årsaker har blitt forseinka. TSO-ane har varsla nye forseinkingar og at dei ikkje vil nå fristen i tråd med dispensasjonen. I det nordiske regulatorsamarbeidet, NordREG, skreiv vi i desember 2023 brev til TSO-ane om at vi er bekymra for forseinkingane og kva dei vil innebære. Vi varsla også om at vi vil vurdere moglege tiltak for å unngå forseinkingar.

I takt med meir utfordrande systemdrift får den systemansvarlege ei stadig viktigare rolle for aktørane og for den totale effektiviteten i sektoren. RME har i 2023 vidareutvikla arbeidet med å byggje opp kompetanse på kapasitetsberekning og nettmodellar som blir nytta av den systemansvarlege, både for å kunne følgje opp kapasitetsfastsetjinga til den systemansvarlege og for å ha ei effektiv marknadsovervaking. Vi har også arbeidd vidare med systematisk overvaking av handelskapasitetar på mellomlandssambanda og mellom norske bodområde og har følgd opp enkeltsaker.

Kapasitetsfastsetjing har mykje å seie for kor mykje produksjon og forbruk som blir nytta i nettet. Målet er å optimere utnyttinga av eksisterande kapasitet i transmisjonsnettet inkludert mellomlandssamband utan at det går ut over driftssikkerheita. RME har hatt tett oppfølging av arbeidet dei nordiske TSO-ane gjer med implementering av flytbasert kapasitetsberekning i Norden, i samarbeid med dei andre nordiske reguleringsmyndigheitene. Etter seks månader med eksterne parallellkøyringar leverte TSO-ane i mai 2023 ein rapport med foreløpige resultat om flytbasert kapasitetsberekning. RME bidrog til evalueringa av denne rapporten. Flytbasert kapasitetsberekning skal etter planen vere implementert i oktober 2024 og vil gi ei betre og meir effektiv utnytting av energisystemet.

I 2023 har vi halde fram oppfølginga av kapasitetsfastsetjinga på NSL. I dialog med Statnett, ED og reguleringsmyndigheita i Storbritannia har RME bidratt til at kapasiteten er auka, slik at kabelen blir nytta mest mogleg effektivt.

RME har også ansvaret for å godkjenne oppdateringar og endringar i Statnetts retningslinjer for utøvinga av systemansvaret i tråd med forskrift om systemansvaret i kraftsystemet. I 2023 har vi godkjent fleire oppdateringar av desse i samsvar med utviklinga av måten Statnett utøver systemansvaret på.

RME har gjennomført ein revisjon av pliktene den systemansvarlege har etter forskrift om systemansvaret i kraftsystemet § 8b, § 12 fjerde og femte ledd, § 28 og § 28a. Revisjonen resulterte i fire avvik og fire merknader. Vi vil følge opp at avvika blir lukka.

RME har halde fram med arbeidet med ein nasjonal metode for datautveksling mellom systemansvarleg, nettselskap og betydelege nettbrukarar i samsvar med SO GL artikkel 40.5 (KORRR⁹). Statnett har så langt ikkje levert metodeforslag til godkjenning. Vi rettleier Statnett i prosessen ved behov.

Rapporten *Driften av kraftsystemet 2022* blei sendt til ED i juni 2023 i tråd med oppgåva vi har fått i tildelingsbrevet. Rapporten gir oversikt over forhold som kan verke inn på forsyningssikkerheita i kraftsystemet, blant anna energisikkerheit, driftsutfordringar, leveringspålitelegheit, driftssikkerheit og frekvens- og spenningskvalitet.

RME har også halvårlege oppfølgingsmøte med Statnett på områda driftsplanlegging og operativ drift og systemdrifts- og marknadsutvikling. I desse møta blir RME orientert om aktuelle problemstillingar, om saker som er i gang, og om framtidige saker. I etterkant av møta vurderer RME om det er behov for vidare oppfølging.

3.5 Delmål 5 Bidra til å sikre at innanlands distribusjonsnett frå naturgass blir drifta på ein samfunnsmessig rasjonell måte

RME er reguleringsmyndigheit for innanlandsk gassdistribusjon i Noreg, og Gasnor AS og Lyse Neo AS er utpeikte som systemoperatørar for sine respektive distribusjonsnett for gass. Naturgassmarknaden i Noreg er liten samanlikna med gassmarknaden i andre europeiske land, og reguleringa skal i størst mogleg grad tilpassast norske forhold.

I 2022 sende vi ut to vedtak: eitt om godkjenning av vilkår for tilgang til distribusjonsnettet til Gasnor AS og balansetenestene deira og eitt om fastsetjing av tariffar for tredjepartstilgang til distribusjonsnettet til Gasnor AS. Vedtaka gav rammene for kva vilkår og metodar tredjepartar må rette seg etter for å få tilgang til Gasnor sitt distribusjonsnett og balansetenestene deira i 2023 og 2024. Vedtaket er påklaga og oversendt til Energiklagenemnda for avgjerd. I 2024 vil vi i første omgang fastsetje tariffar og vilkår for tilgang til gassdistribusjonsnett.

⁹ [KORRR](#)

3.6 Delmål 6 Delta aktivt i regionalt og europeisk regulatorsamarbeid

RME har i 2023 brukt ressursar for å påverke utviklinga av dei europeiske reglane som vil få innverknad for Noreg. Vi har deltatt i europeisk regelverksutvikling og regeltolking saman med andre reguleringsmyndigheiter i CEER og ACER og i det nordiske regulatorsamarbeidet, NordREG. Målet er å vareta Noreg sine interesser og behov på prioriterte område. I 2023 har vi i hovudsak prioritert spørsmål knytte til marknad og systemdrift (sjå delmål 1, 2 og 4). For å vareta norske interesser informerer vi bransjen om regelverksutformingar som er i gang, og gjennomfører høyringar. Regelverk som er implementerte i Noreg, blir følgde opp gjennom tilsyn.

Vi har følgd utarbeidinga av eit nytt marknadsdesign og krisetiltaka som følgje av situasjonen i Ukraina.

RME har også i heile 2023 hatt to tilsette på utlån til ACER for å arbeide med regelverksutvikling innan marknad og systemdrift. I tillegg har vi arbeidd aktivt i ACER med å utvikle ei rammeretningslinje for fleksibilitetsmarknader som blei send frå ACER til kommisjonen i desember 2022. I 2023 har vi deretter deltatt i ein komité som har hatt som oppgåve å lage utkast til ein europeisk nettkode for etterspurnadsfleksibilitet.

Vi har, i lag med dei andre nordiske reguleringsmyndigheitene, arbeidd for ei smidig implementering av konseptet for balansering av kraftsystema. Det har også vore informasjonsutveksling om blant anna overvaking av sluttbrukarmarknaden og inntektsreguleringa. Dei nordiske reguleringsmyndigheitene (NordREG) har publisert rapportar og posisjonsnotat som er lagde ut på nettsidene til NordREG.

Vi er med i ein europeisk effektivitetsanalyse av transmisjonsnettsoperatørar (TSO-ar), TCB21. Analysen blir gjort i regi av ei arbeidsgruppene i CEER, IRB-WS. Kostnadseffektiviteten til Statnett SF vil bli målt mot 15 andre europeiske TSO-ar. Det er venta at arbeidet blir ferdig sommaren 2024.

3.7 Særskilde oppgåver

Gi tilskot til utjamning av overføringstariffar (kap. 1820, post 73)

Til saman sju nettselskap¹⁰ fekk ei samla tariffstøtte på 20 millionar kroner. 26 806 kundar fekk redusert nettleiga si med mellom 1,51 og 38,1 øre/kWh.

Fastsetje ny forskrift om reguleringa av inntektene til nettselskapa, og foreslå eventuelle endringar i forskrift om kontroll av nettverksemd og forskrift om leveringskvalitet i kraftsystemet som er hensiktsmessige i denne samanhengen

Vi har i 2023 arbeidd med å kartleggje kva for nokre paragrafar i forskrift om kontroll av nettverksemd og leveringskvalitetsforskrifta som skal inngå i ei ny RME-forskrift, og kva for nokre som skal bli verande i dei eksisterande forskriftene. RME tar sikte på å sende ei tilråding til ED i løpet av våren 2024 og forslag til ny RME-forskrift på høyring sommaren eller hausten 2024. Målet er at endringane skal bli gjeldande frå og med 1. januar 2025.

Hjelpe departementet i vurderinga av marknadsdesigndelen av «rein energi»-pakka

Det har vore låg aktivitet knytt til oppfølginga av «rein energi»-pakka som blei vedtatt i EU i mai 2019.

Føre vidare arbeidet med digital samhandling i kraftsektoren med mål om å etablere ein styringsmodell for bransjen og eit vegkart for vidare digital samhandling

Dei største nettselskapa har i 2023 etablert ElBits AS som ei satsing på digital samhandling. RME har innvilga nettselskapa ei digitaliseringsramme på 150 millionar kroner for 2023 og 2024, som dei kan bruke på digitaliseringssatsinga i ElBits AS. I tillegg har RME, NVE, Statnett og ElBits etablert eit digitaliseringsforum for å sikre vidare god dialog og erfaringsutveksling på eit strategisk nivå framover.

Hjelpe departementet i arbeidet med å utvikle regulering av nettet og marknaden til havs

ED har gitt RME i oppdrag å bidra med vurderingar knytte til regulatoriske forhold for nett- og marknadsdesign til havs. Vi leverte ein rapport om regulering av hybridprosjekt til havs til departementet i mars 2023. Rapporten presenterer vurderingane våre av regulering knytt til hybride nettløysningar som inneber tilknytning til andre land i tillegg til Noreg. Vurderingane omhandlar i hovudsak marknadsdesign for vindkraft og nett til havs og dessutan det økonomiske rammeverket for netteigar og produsentar på eit hybridsamband.

Seinare i 2023 fekk vi ei ny bestilling frå ED om å vurdere forvaltningsregimet til havs, med leveringsfrist tidleg i 2024. Denne bestillinga har vi også arbeidd med, og vurderingane våre omhandlar problemstillingar som må takast opp i ein tidleg fase, og rolla vår som reguleringsmyndigheit.

¹⁰ DE Nett AS, Uvdal Kraftforsyning SA, Sør Aurdal Energi AS, Bømlø Kraftnett AS, Modalen Kraftlag SA, Indre Hordaland Kraftnett AS og Sandøy Nett AS (som no er fusjonert).

Forvalte og administrere den midlertidige ordninga der Statnett overfører delar av flaskehalsinntektene for 2023 til underliggjande nettselskap

RME har vedtatt at totalt 2,6 milliardar kroner skal betalast frå Statnett til underliggjande nettselskap i løpet av 2023. Formålet med ordninga var at kundar ikkje skulle få høgare nettleige som følgje av høge kraftprisar. Ordninga har sørgd for dette ved at flaskehalsinntektene har dekt kraftprisar over 35 øre/kWh for alle nettselskapa i heile landet.

Vurdere behovet for nye reaksjons- og sanksjonsmoglegheiter for å sikre ein meir velfungerande sluttbrukarmarknad

I juni 2023 fekk RME i oppdrag frå ED å vurdere behovet for nye reaksjons- og sanksjonsmoglegheiter for å sikre ein meir velfungerande og effektiv sluttbrukarmarknad. Det har vi gjort, og etter tilråding frå oss er det sendt på høyring eit forslag om å utvide RMEs kompetanse til å trekkje tilbake omsetningskonsesjonar på bakgrunn av brot på anna relevant regelverk. Vi har også starta arbeidet med å implementere tidlegare anbefalte tiltak i neste konsesjonsperiode frå 2025.

3.8 Stønad til hushalda for ekstraordinære straumutgifter

Straumstønadsordninga for hushalda kom i gang frå desember 2021 for å dempe dei økonomiske konsekvensane av ekstraordinært høge straumprisar. Ordninga blir forvalta av RME, og det er også vi som fører tilsyn med ordninga. Nettselskapa identifiserer kven som har krav på stønad, og utbetaler stønad til hushalda (inkludert fellesmålte hushaldforbruk i burettslag). Ordninga inneber at hushalda får delar av straumutgiftene sine tilbakebetalte gjennom nettleiga.

Frå og med forbruket i september 2023 blei ordninga endra frå å basere seg på den gjennomsnittlege spotprisen gjennom månaden til å basere seg på spotprisen time for time i det prisområdet hushaldet høyrer til. Vi har fem ulike prisområde for straum i Noreg. Kunden får stønad i dei timane der spotprisen er høgare enn 70 øre/kWh. I desse timane får kunden stønad for 90 prosent av beløpet over 70 øre/kWh. Det blir tatt omsyn til meirverdiavgift i dei prisområda der kundane betaler det. Da blir det lagt til 25 prosent på støttesatsen. Taket for forbruket som gir kompensasjon, er 5000 kWh per måned. Forbruk over dette blir altså ikkje kompensert. Stønadsbeløpet blir trekt frå den månadlege nettleigerekninga hushalda får frå nettselskapet sitt. Om stønaden overstig den månadlege nettleiga, blir beløpet utbetalt til bankkontoen til kunden eller trekt frå straumrekninga.

Frå januar til august 2023 var ordninga basert på gjennomsnittleg spotpris gjennom månaden. Frå januar til mars var kompensasjonsgraden 90 prosent, for april og mai var han 80 prosent, og frå juni til august var han 90 prosent.

Foreløpig er det bestemt at ordninga skal vare ut 2024. I 2023 er det utbetalt stønad på totalt 16,4 milliardar kroner, og for 2024 (desember 2023–november 2024) har regjeringa budsjettert med ein straumstønad på 9,75 milliardar kroner.

RME har på oppdrag frå ED medverka til utforming og presisering av ordninga. Vi har i 2023 behandla mange spørsmål om ordninga. I tillegg avgjer RME saker om rett til å vere omfatta av ordninga dersom det er usemje mellom nettselskap og nettkunde.

RME skal etter straumstønadslova føre tilsyn med ordninga og kontrollere på eit overordna nivå at utbetalingar av straumstønad er rimelege, ved månadleg utbetaling til nettselskapa. RME har hausten 2023 engasjert eit revisjonsselskap til å utføre ein revisjon av utbetalingar av straumstønad frå nettselskapa til hushalda. Formålet med revisjonen er å sikre at målepunkt som har fått stønad, faktisk er kvalifiserte for dette etter krav i lov og forskrift, og dessutan å kartleggje måten nettselskapa handterer ordninga på, med vekt på forbetningsområde. Sluttrapporten er publisert i 2024.

3.9 Forvaltningsretta forskning og utvikling

Nettselskapa vil spele ei viktig rolle i omlegginga til eit utsleppsfritt samfunn. Meir fornybar produksjon, nye måtar å bruke straum på og behov for god forsyningsikkerheit vil utløyse nye investeringar og gi selskapa nye oppgåver. Digitaliseringa gir RME tilgang på nye data om straumforbruket og komponentane i nettet. Vi arbeider derfor med eit FoU-prosjekt som skal utvikle nye variablar for effektivitetsanalysane. Dei nye variablane skal meir direkte fange opp oppgåva med å frakte straum i distribusjonsnettet.

Fleire nye aktørar tar del i elektrifiseringa. I denne samanhengen driv RME følgjeforskning knytt til åtte storskala demonstrasjonsprosjekt i samarbeid med Enova. Prosjekta skal demonstrere ny teknologi, digitale løysingar og forretningsmodellar som utnyttar fleksibiliteten i energisystemet. Målet til RME er å sørgje for ei konsistent oppfølging av slike prosjekt ved å greie ut viktige spørsmål om samfunnsøkonomisk nytte og skilje mellom monopoloppgåve (netteneste) og marknadsbaserte (konkurranseutsette) tenester. Vi deltar også i eit prosjekt om korleis ulike former for «lokale energisamfunn» kan verke inn på drift og planlegging hos nettselskapa.

RME har i 2023, gjennom FoU-ordninga, støtta forskning om korleis teknologisk utvikling påverkar regulering av sikkerheit i AMS og val av sikkerheitsløysingar blant dei regulerte selskapa i Noreg. Forskinga vil vi bruke til å forstå meir av kva som kan gjerast for å optimalisere regelverk og oppfølging av dei regulerte selskapa.

RME er brukarpartner i CINELDI, eitt av åtte norske forskingssenter for miljøvennleg energi (FME). Forskingssenteret består av fem arbeidspakker knytte til nettutvikling og anleggsforvaltning, systemdrift i smarte nett, DSO/TSO-interaksjon, mikronett og bruk av fleksible ressursar.

I 2023 har vi også gjennomført eit FoU-prosjekt for å kartleggje moglege insentivmekanismer for å korte ned tida det tar å bli knytt til nettet. Prosjektet er ein del av jobben med å vurdere endringar i den økonomiske reguleringa for å gi insentiv for raskare nett tilknytingar.

3.10 Omtale av ressursbruk

Vi har i fleire år treft tiltak for å sikre effektiv utnytting av ressursane, blant anna ved å omfordele ressursar mellom fagområde og ved å effektivisere og digitalisere arbeidsprosessar. Dette gjer vi for å vere best mogleg rusta til å møte nye behov i eit kraftsystem som er i rask endring, gjennom ei dynamisk og framtidsretta regulering.

Avgrensa ressursar gjer at RME bruker for lang tid på å behandle usemjesaker mellom kundar og kraft- og nettselskap. Derfor har vi både i 2022 og i 2023 tilsett nye medarbeidarar på fagområdet. For å effektivisere saksbehandlinga har vi også gjort ho meir einsarta og utarbeidd malar og

standardtekstar. I tillegg har vi tatt i bruk eit system for å følgje opp saksbehandlinga. Samtidig er det stor etterspurnad etter kompetansen vår på å rettleie om og vidareutvikle reguleringa. Dette har vore ekstra tydeleg i ein periode der det har vore retta uvanleg mykje merksemd mot kraftsystemet og kraftmarknadene på grunn av energikrisa i Europa. Det har også vore retta mykje merksemd mot nettilknytning, der vi har bidratt med mykje rettleiing og avklaringar. Vi må framleis prioritere dei oppgåvene som hastar mest, i tillegg til den løpande handhevinga av reguleringa, som å fastsetje inntektsrammer og meir-/mindreinntekter, behandle klagesaker og føre tilsyn. Vi må prioritere strengt kva område vi fører tilsyn på.

Vi arbeider ikkje med oppgåver under tredje energimarknadspakke, der fagkompetansen og ressursane i dag er plasserte i andre avdelingar i NVE. Dette gjeld for eksempel vurdering av Statnetts nettutviklingsplan slik det følgjer av tredje energimarknadspakke. Vi har også nedprioritert arbeid som er knytt til hydrogen, gass, sektorkopling og infrastrukturutvikling, for å nemne noko som dei andre reguleringsmyndigheitene i Norden og Europa arbeider med no.

I 2023 har RME hatt i oppdrag å forvalte ordninga med kompensasjon for høge straumprisar. Vi er ansvarlege for tildeling av stønad via det enkelte nettselskapet og for tilsyn med ordninga, noko som også omfattar oppfølging og kontroll. Dette har vore ressurskrevjande og har ført til at vi har måtta omprioritere oppgåver. I praksis har andre oppgåver blitt utsette eller forseinka.

4. DEL IV: Styring og kontroll

Vi viser til NVE sin årsrapport for informasjon om styring og kontroll.

5. Del V: Vurdering av framtida

Noregs omstilling til nullutslepp er ein del av ei stadig raskare europeisk omstilling. Tempoet på omstillinga har dei siste åra akselerert i heile Norden og Europa. I denne samanhengen er det viktig å modernisere drifta og utviklinga av kraftsystemet for å handtere konsekvensane som følgjer av auka del av fornybar kraftproduksjon som ikkje kan regulerast, auka elektrifisering av industri og transportsektoren, meir effektkrevjande forbruk med meir.

Det skjer no omfattande endringar i det nordiske og europeiske energisystemet. Samtidig har vi urolege tider i kraftmarknadene, med blant anna høge straumprisar og krigen i Ukraina, som påverkar energisystemet. I europeisk samheng er ei rekkje ekstraordinære tiltak sette i verk, og norske styresmakter har også vedtatt fleire tiltak for å avhjelpe situasjonen. Fleire av tiltaka bidrar til å utfordre det eksisterande marknadsdesignet. Eit av prinsippa i dagens marknadsdesign er at prissignala skal reflektere dei underliggjande fysiske eigenskapane i kraftsystemet. Tiltak som straumstønsordninga og pristak vil bidra til å forstyrre prissignala og auke risikoen for at forbruket ikkje endrar seg i tilstrekkeleg grad, ettersom prissignala som reflekterer produksjon og forbruk, blir dempa. I tillegg til kortsiktige tiltak blir det på europeisk nivå diskutert om ein skal vurdere nærmare behovet for meir langsiktige og strukturelle endringar i marknadsdesignet. Om slike endringar blir gjennomførte utan tilstrekkeleg gode vurderingar i forkant, kan det innebere negative konsekvensar for korleis kraftmarknaden fungerer. Eit viktig tiltak for oss er derfor å følgje diskusjonane i denne samanhengen tett, i Noreg, Norden og Europa, og vurdere konsekvensar av eventuelle endringar.

Det norske kraftsystemet er tett integrert med Norden og Europa, og den nødvendige moderniseringa av kraftsystemet skjer ved at det blir utarbeidd og implementert forordningar med harmoniserte regelverk og metodar. Desse prosessane har mykje å seie for utnyttinga av mellomlandssambanda våre, for verdiskapinga i norsk regulerbar vasskraft og for driftstryggleiken i Noreg og Europa elles. Reguleringsmyndigheitene må bli einige om konkrete løysingar som systemansvarlege og kraftbørsar skal følgje i drifta av kraftsystemet, og som reguleringsmyndigheitene skal handheve. Dette er komplekse spørsmål som er viktige for utviklinga av energisystemet i framtida, blant anna for utnyttinga av mellomlandskablane, for verdiskapinga i norsk regulerbar vasskraft og for driftssikkerheita i Norden. Eit sterkt fagmiljø og aktiv deltaking i nordisk og europeisk regulatorsamarbeid er viktig for at reguleringsmyndigheitene skal komme fram til felles syn og vedtak.

I takt med meir utfordrande systemdrift får den systemansvarlege ei stadig viktigare rolle for aktørane og for den totale effektiviteten i sektoren. Vi har blant anna har starta arbeidet med å følgje opp kapasitetsfastsetjinga til den systemansvarlege.

Dei siste åra har det vore fallande likviditet i den finansielle marknaden for systempriskontraktar. Vi har i 2023 starta eit arbeid for å kartleggje sikringsmoglegheiter utover den organiserte finansielle marknaden og vil i 2024 vurdere om det er tilstrekkelege sikringsmoglegheiter i norske bodområde i samsvar med artikkel 30 i FCA¹¹.

Statnett forventar nettinvesteringar på mellom 60 og 100 milliardar kroner i åra 2021–2030. I dette anslaget er det lagt inn 10 milliardar kroner i nettinvesteringar for havnett. I dei nyaste berekningane er den samla inntektsramma for 2023 inkludert Statnett og NordLink på om lag 39,6 milliardar kroner, som blir fordelte til nettselskapa ved hjelp av ulike metodar og modellar.

¹¹ [FCA](#)

Målet med den økonomiske reguleringa er å bidra til effektiv drift, utnytting og utvikling av kraftnettet. Det er behov for å knyte til fleire og store nettkundar framover, og nettselskapa må gjere store investeringar og utnytte eksisterande kapasitet i nettet optimalt for å dekkje etterspurnaden etter straum og effekt. Det er viktig at nivået på investeringane i nettinfrastruktur verken blir for høgt eller for lågt, og at nettet blir drifta kostnadseffektivt. Auka elektrifisering og endring i bruken av kraftsystemet gjer at det trengst meir avanserte modellar for at reguleringa framleis skal ha nødvendig tillit. Nettselskapa etterspør i aukande grad modellar og metodar som tar omsyn til kva avstandar energi og effekt skal transporterast over i nettet, og at selskapa har knytt til kundar med ulike behov for leveringspålitelegheit utan ugrunna opphald.

I dag tar det lang tid å få nettilknytning for nye kundar på grunn av avgrensa nettkapasitet. Nettselskapa har fått høve til å knyte til kundar med vilkår, og til å reservere kapasitet til vanleg forbruk. Som vi også har omtalt i kapittel 3.3 ovanfor, arbeider vi med krav om at nettselskapa skal rapportere kor lang tid dei bruker på å knyte kundar til nettet, og med kriterium for å vurdere modning for tilknytingsførespurnadene. Dette tiltaket vil gjere reglane for tilknytingsprosessen tydelegare. I dag er ikkje informasjon om kvar det er ledig kapasitet i nettet, tilgjengeleg. Eit viktig tiltak i denne samanhengen er å utarbeide kapasitetskart for tilknytning. Samla vil desse tiltaka venteleg redusere faren for at ny tilknytning ikkje går raskt nok, men det vil framleis vere stor fare for at det tar lang tid, spesielt for store kundar. Nettselskapa klarer å knyte til små kundar (under 1 MW), men i mange område er det full stopp i tilknytningar av kundar med behov for over 1 MW. Ventetida for desse tilknytningane kan vere lang, og i dei verste tilfella over 15 år. At nettselskapa ikkje får knytt til nytt forbruk i tilstrekkeleg grad, har alvorlege konsekvensar, noko vi også omtaler i risikorapporten vår, og nettinvesteringar tar lang tid. Dette medfører store kostnader for samfunnet, og vi vil arbeide vidare med tiltak for raskare tilknytningar. I 2023 har vi levert tilrådingar til ED om modningsvurderingar for å halde orden på køen for modne tilknytningar.

I 2023 vurderte vi om inntektsreguleringa framleis er treffsikker i lys av utviklinga i kraftmarknaden, og vi endra rekalkuleringa for å dempe effekten av ulike prisar. Vi vil følgje med på om dei ulike prisane gjer dei samanliknande analysane mindre treffsikre over tid. Vi vil også undersøke modellvariantar som kan ta omsyn til ulike områdeprisar for ulike selskap i samanliknande analyser. Vidare kan det også vere nødvendig å evaluere ulike element i referanserenta.

Det skjer ei rask og omfattande teknologiutvikling i den kundenære delen av kraftsektoren. Ein stor del av den nye kraftproduksjonen blir koplå til distribusjonsnettet, og elektrifisering av transport med meir vil også bli koplå til det same nettnivået. Samtidig opnar ny teknologi for å utvikle lokale energiløysingar og eit meir fleksibelt straumforbruk. Dette skaper fleire utfordringar som gir behov for å vidareutvikle reguleringa.

Vi vil utvikle reguleringa slik at ho styrkjer insentiva for effektiv drift, utnytting og utvikling av nettet. Dette omfattar eit sett av tiltak, blant anna endringar i inntektsreguleringa, auka tilgang til å teste ut nye løysingar og dessutan skjerpte krav til nøytralitet for nettselskapa. Vidare vil vi blant anna arbeide med reguleringa for å leggje til rette for fleksibilitetstenester, elektrifisering av transportsektoren og ein meir velfungerande sluttbrukarmarknad.

Det er behov for tettare oppfølging av kostnadene til Statnett og måten dei utøver systemansvaret på, og for god forståing av alle forhold knytte til plikt om tilknytning og systemdrift. Dette er spesielt viktig no når det er høg investeringstakt og auka nettkostnader, samtidig som det er behov for tettare oppfølging av verkemiddel i driftsfasen. Framover vil vi arbeide for å sikre ei effektiv driftskoordinering av kraftsystemet, blant anna gjennom auka digitalisering.

I planane til EU er det venta omfattande utbygging av vindkraft til havs. I Noreg er to område i Nordsjøen opna for slik verksemd. Ei storstilt utbygging av havvind kan også bli kombinert med ulike former for kraftforbruk til havs. Desse framtidsutsiktene kan gjere det nødvendig å utvikle regulering for kraftnett til havs som legg til rette for andre nettløysingar enn radialar frå produksjons- eller forbrukspunkt og til land. Vi vil derfor følgje utviklinga i Europa på dette området. Vi vil også hjelpe ED med å utvikle reguleringa av nettet og marknaden til havs.

6. Publikasjonslister

Publikasjonar i seriane til RME i 2023 er å finne på [nettsidene våre](#).

Vedlegg 1: Vedtak om tekniske metodar etter kommisjonsforordningane: Forordning om kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering (CACM)¹², forordning om balansering av kraftsystemet (EB GL)¹³ og forordning om retningslinje for systemdrift SO GL¹⁴

- 16.01.2023: Vedtak overfor Statnett om felles avrekningsreglar for tilsikta og utilsikta utveksling av energi internt i det nordiske synkronområdet etter EB GL art. 50(3) og art. 51(1)
- 27.03.2023: Vedtak overfor Statnett om dimensjoneringsreglar for FCR etter SO GL art. 154(2) og vedtak om spesifikke eigenskapar og spesifikasjonar for FCR etter SO GL art. 156(10)
- 12.04.2023: Vedtak overfor Statnett om dimensjoneringsreglar for FRR etter SO GL art. 157(1)
- 05.07.2023: Vedtak overfor Nasdaq Spot AB om metode for MCO-plan etter CACM art. 7(3) og metode for reserveprosedyrer etter CACM art. 36(3)
- 21.08.2023: Vedtak overfor Statnett om metode for fastsetjing av kapasitetsberekningsregionar etter CACM art. 15(1)
- 23.10.2023: Vedtak overfor Statnett om metode for ein marknadsbasert tildelingsprosess for utvekslingskapasitet mellom bodområde i Nordic CCR etter EB GL art. 41(1)
- 15.12.2023: Vedtak overfor Statnett om unntak frå kravet om å offentliggjere opplysningar om tilbodne prisar på balansekapasitet på grunn av risiko for marknadsmisbruk etter EB GL art 12(4)
- 19.12.2023: vedtak overfor Statnett om ein separat avrekningsmekanisme for balanseansvarlege for å avrekne anskaffingskostnader for balansekapasitet, administrative kostnader og andre kostnader relaterte til balansering etter EB GL art
- 12.12.2023: Vedtak med heimel i CACM art 76(2) og systemansvarskonsesjonen punkt 2(3) om godkjenning av kostnadsdekning. Statnett kan dekkje ein del av dei felleseuropeiske og regionale kostnadene overfor høvesvis EPEX Spot SE for 2020–2021 og Nord Pool EMCO for 2018–2021, som er knytte til utviklinga av marknadskoplinga for døgn- og intradagmarknaden.

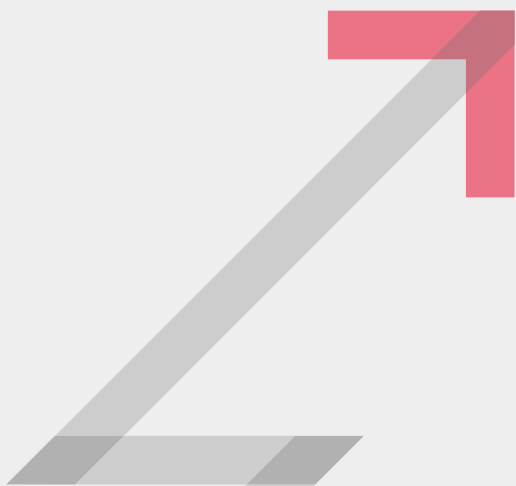
¹² [Forordning om kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering \(CACM\)](#)

¹³ [Forordning om balansering av kraftsystemet \(EB GL\)](#)

¹⁴ [Forordning om retningslinje for systemdrift \(SOGL\)](#)

NVE

Middelthuns gate 29
Pb. 5091 Majorstuen
0301 Oslo
Telefon: + 47 22 95 95 95
www.reguleringsmyndigheten.no